

**ЛОКАЛЕН
АКЦИСКИ ПЛАН
ЗА УПРАВУВАЊЕ
СО ОТПАД НА
ОПШТИНА
ДОЛНЕНИ
за 2024-2025**

**ЛОКАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА
УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД НА
ОПШТИНА ДОЛНЕНИ**
за 2024-2025

Содржина

Предговор од градоначалникот	3
1. Вовед	4
2. Национална легислатива и обврски	5
3. Анализа на постоечка состојба	6
4. Акциски план за 2024-2025	7
5. Следење на реализација на ЛАП и известување	17
6. Вклученост на засегнатите страни и комуникациска стратегија	19
Изјава за транспарентност	20

Содржината на овој план е сопственост на Општина Долнени и резултат на повеќемесечен труд на членовите на работната група. Придонесот на САЛАР и на Шведската влада беше ограничен на обезбедување техничка помош и финансиска поддршка на процесот.

SALAR International
A part of the Swedish Association
of Local Authorities and Regions

 Sweden
Sverige

Предговор од градоначалникот

Со огромна чест и задоволство Ви го претставувам Локалниот акциски план за управување со отпад (ЛАП) за општината во која живееме, твориме и градиме иднина. Овој ЛАП претставува континуитет во планирањето активности со цел подобрување на управувањето со отпад, квалитетот на животната средина и заштитата на природните убавини, како и обезбедување одржлив систем за управување со отпадот.

ЛАП е развоен стратешки документ за идентификување на слабостите и за предлагање мерки и активности за подобрување на управувањето со отпад. Содржината и начинот на изработка на ЛАП обезбедуваат сознанија за тоа од каде потекнуваат проблемите со управување со отпад и при тоа дава одговори како подобро да се справиме со предизвиците при селекцијата, собирањето, транспортот и депонирањето на отпадот нашата општина, и на крај како да се грижиме за животната средина и истата да ја заштитиме од понатамошно загадување. Со користење современи техники и алатки, вклучувајќи ја јавноста и останатите чинители во нашата општина, во него ги дефиниравме проблемите за управувањето со отпад во сите фази: селекција, собирање, транспорт и депонирање, истовремено извршувајќи распоред, односно подредување на клучните приоритети и предложивме мерки и активности за решавање на истите. Ќе се трудиме во идното наше заедничко работење, ЛАП да биде главен патоказ при решавање на проблемите со отпад, но и алатка за изнаоѓање финансиски средства за имплементација на предвидените активности. Ќе ги вложиме сите наши ресурси за реализација на мерките и активностите, за нивното практично спроведување да претставува најдобра промоција на нашата општина како „урбана еколошки одржлива средина“, која нуди услови за подобро живеење и почитување на правата за здрава и чиста животна средина.

Примарни задачи на Градоначалникот и на Советот на општина Долнени се транспонирањето на основните директиви на ЕУ поврзани со проблематиката на управувањето со отпад, управувањето со животинските нус-производи и искористените производи, постојаното следење и преземање на соодветни мерки за намалување на контаминацијата на почвата, одговорноста за штета во животната средина, како и регулирањето на системот за поврат на трошоците и дисциплина на плаќањето.

Посакувам и ќе се стремам овој ЛАП да биде продолжување на нашите напори во досегашниот период за воспоставување соработка со невладини организации кои работат во полето на екологијата, реализација на еколошки акции и обуки на најмладите за подигнување на јавната свест кај населението и стекнување навики на грижа за животната средина. Ние ќе настојуваме овој ЛАП да биде врска со бизнис-заедницата за почитување на законските одредби во јакнење на капацитетите за намалување на создавање отпад и следење на целокупната патека на движење на отпадот, од создавање, до депонирање. Посебно ја очекувам несебичната поддршка од граѓаните на општината за активностите и проектите кои ќе следат во наредниот период и учество во нивната реализација, за да можеме заедно да обезбедиме одржлив развој на општината.

**Градоначалник на општина Долнени
Урим Ибески**

1 Вовед

На патот кон одржливо управување со отпадот, Република Северна Македонија веќе има преземено чекори кои постепено ги надминуваат постоечките проблеми за подобрување на системите за собирање и третман на отпадот и премин од линеарна во циркуларна економија. Новиот Закон за управување со отпадот¹, Планот за управување со отпад 2020-2030, воспоставувањето на регионалниот систем за управување со отпад, како и воспоставување на организации за проширена одговорност на производителите поставија солидна основа за воспоставување на ефективна оперативна рамка и подобрување на капацитетите и практиките на сите чинители во областа.

Следејќи ги насоките од регионалните планови за управување со отпад, во рамките на проектот „Одржливо управување со отпадот на локално ниво“ спроведуван од SALAR International, а финансиран од шведската влада преку Сида, беше развиен Оперативен регионален план за управување со отпад (ОРПУО) за пелагонискиот и југозападниот регион. Изработен заедно со општините од двата плански региона, ОРПУО претставува практичен документ кој ги локализира националните приоритети и цели и овозможува оптимално искористување на општинските ресурси. Инклузивниот и транспарентен процес го засили сопствеништвото врз планот и им овозможи на сите чинители подобро да ја разберат важноста на одржливото управување со отпадот.

Важен дел од целиот процес е и склучениот договор за заем од 55 милиони евра со Европската банка за обнова и развој кој вклучува изградба на три регионални депонии, набавка на возила и опрема како и техничка помош за поддршка на регионалниот систем за управување со отпад.

Заемот ќе обезбеди средства за нужното модернизирање на возниот парк на општинските комунални претпријатија и ќе ја нагласи клучната улога на (про)активното учество на општините во одржливото управување со отпадот.

Локалниот акциски план (ЛАП) за управување со отпад 2024-2025 на општина Долнени беше изработен со цел да се утврдат локалните политики за управување со отпадот, да се утврди опсегот на интервенциите и да се постават јасни цели со детални чекори за нивна реализација.

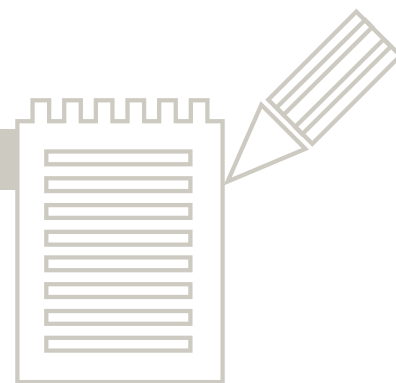
Насоките во планот за намалување на создадениот отпад и подобрување на локалните практики за селекција, собирање и депонирање на отпадот се во согласност со меѓународните стандарди и добри практики за цврст отпад и директно водат кон намалување на влијанието врз животната средина. Регионалната перспектива и нагласокот на меѓуопштинската соработка беа меѓу приоритетите при изработката на ЛАП. Спојувањето на двата региона (пелагониски и југозападен) во еден регион за управување со отпад создава можност, но и обврска за блиска соработка помеѓу општините. Интегрирањето на инклузивните процеси и родовата перспектива во финалниот документ ќе придонесе кон зголемена родова еднаквост, подобар пристап на ранливите групи до услугите во секоја од општините и подобрување на квалитетот на живот на населението.

Планот беше изработен од работна група посебно формирана за оваа цел, во состав:

1. **Мери Мрмеска** - директор на ЈКП Долнени
2. **Владо Велески** - ЈКП Долнени
3. **Емран Ќамилоски** - комунален инспектор
4. **Сатки Мифтаровски** - раководител на одделение за инспекциски надзор
5. **Омер Демески** - советник во одделението за финансии и буџет

1 Закон за управување со отпад (Службен Весник бр. 216/2021)

2. Национална легислатива и обврски

Развојот на законодавството и политиките од областа на животната средина се прилично динамични процеси и Република Северна Македонија постојано ги следи тековите и промените во еколошкото законодавство на ЕУ како правна база за изградба на еколошки стандарди во разни сектори на животната средина, вклучувајќи го и управувањето со отпадот. Во тој поглед, новиот **Закон за управување со отпад** ја транспонира европската директива за отпад (2008/98/ЕС) како и новата директива со измените од 2018 година (2018/851) со што се нагласува обврската на локалната самоуправа да управува со комуналниот отпад. Новиот закон јасно се повикува на начелата за заштита на животната средина, начелото на претпазливост и на начелото за универзалност на услугата за управување со отпадот и го допрецизира регионалниот систем за управување со отпадот како и улогите на националните и локалните актери. Со стимулација на мерки за намалување на количината на создаден отпад и одржливо управување со отпадот, Законот цели кон зачувување на ресурсите и спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина.

Националната стратегија за управување со отпад 2008-2020 ја одразува политиката за управување со отпад и претставува основа за подготовка и спроведување на интегриран и финансиски одржлив систем. Стратегијата обезбедува насоки за активностите во областа на управувањето со отпадот со цел да се надмине неприфатливата состојба на животната средина во земјава која има негативно влијание врз водата, почвата и воздухот како и врз човековото здравје.

Надоврзувајќи се на основата поставена од Стратегијата, **Националниот план за управување со отпад 2020-2030** ја дефинира рамката за креирање и функционирање на интегриран систем за управување со отпад во согласност со хиерархијата за отпад и законодавството на ЕУ и да се постигне еколошки безбедна преработка и отстранување на отпадот во согласност со приликите во Република Северна Македонија. Одржливо функционирање на базичната инфраструктура за управување со комуналниот отпад (организациски и финансиски структури,

техничка инфраструктура и правна рамка) е основната цел на Планот.

Институционалната рамка за управување со отпад е јасно дефинирана. Министерството за животна средина и просторно планирање е институција која е одговорна за креирање на политиката за управување со отпад на национално ниво, додека политиката на локално ниво е одговорност на општините. Оперативните активности како што се собирање, селекција, транспорт и депонирање се организирани преку јавните комунални претпријатија. Колективните постапувачи се исто така дел од системот за управување со различни текови на отпад, како на пример отпад од пакување, отпад од електрична и електронска опрема, отпад од батерии и акумулатори и други текови отпад кои го помагаат управувањето преку воспоставување дополнителна мрежа за селекција и спроведуваат активности за подигнување на јавната свест.

Со цел обезбедување финансиски само-одржлив систем за управување со отпад, Законот за управување со отпад го наложува и промовира регионалниот пристап. **Регионалниот систем за управување со отпад** подразбира здружување на општините во пет региони, формирање на меѓуопштински одбори за управување со отпадот за секој регион и изградба на регионални депонии со кои ќе управува **Регионално комунално претпријатие**. Изготвувањето и следењето на реализацијата на **Регионалниот план за управување со отпад** е обврска на новоформираниите организациски единици за управување со отпад во Центрите за развој на планските региони.

Регионалното управување со отпад претставува современ, стратешки пристап во управувањето со отпадот и предуслов за систематско решавање на проблемите со отпадот. Интегрираното регионално управување со комуналниот цврст отпад подразбира постепено затворање на несанитарните комунални и диви депонии откако новите регионални санитарни депонии ќе станат оперативни.

3. Анализа на постоечка состојба

Општина Долнени го зазема северозападниот дел на Пелагониската котлина, која се наоѓа на околу 600 м надморска височина. Општината опфаќа површина од 430 км² и е една од поголемите новоформирани општини во Р. Македонија. Од вкупната површина 2/3 е рамничарски дел, додека 1/3 се високи области и тоа исклучиво во северниот дел на општината. Скоро 90% од рамничарскиот дел се обработливи површини, а планинските делови половината се пасишта, а половината се покриени со шуми.

Општината е формирана со новиот Закон за територијална поделба и Законот за локална самоуправа од 1996 година и проширена со припојување на општина Житоше со последниот Закон за територијална организација на РМ од 2004 година. Седиштето на општината се наоѓа во населеното место Долнени.

Долнени и претходно била засебна општина се до 1965 година кога со тогашните законски регулативи е припоена кон општина Прилеп, за поново да стане општина во 1997 година согласно Законот за територијална поделба и Законот за локална самоуправа со сите свои надлежности.

Население

Општина Долнени ја сочинуваат 37 населени места со вкупно 13 805 жители, со мешан национален состав.

ОПШТИНА ДОЛНЕНИ	
Националност	Застапеност во %
Македонци	36,57
Албанци	26,37
Турци	18,94
Бошњаци	17,36
Останати	0,55

Табела 1: Вкупна количина на создаден и собран отпад по вид и години во тони и м³

ОПШТИНА ДОЛНЕНИ						
ВКУПНА КОЛИЧИНА НА СОЗДАДЕН И СОБРАН ОТПАД ПО ВИД И ГОДИНА (ВО ТОНИ)						
	2020		2021		2022	
	Создаден	Собран	Создаден	Собран	Создаден	Собран
Хартија		18		16		21
Стакло		34		24		32
Пластика		40		48		54
Органски отпад		258		280		265
Останат комунален отпад		1866		2010		2060
ВКУПНО	5220,73	2216	5809,3	2378		2432
% на сортиран отпад		15,79		15,48		15,30
% на собран отпад		42,45		40,93		/
% на домаќинства покриени со услуга		74		74		78
% на наплатен надомест		75		72		66
ВКУПНА КОЛИЧИНА НА СОЗДАДЕН И СОБРАН ОТПАД ПО ВИД И ГОДИНА (ВО ТОНИ)						
Градежен отпад		8		11		10
Кабаст отпад		65		61		59
ВКУПНО		73		72		69

Табела 2: Возила за управување со отпад во општина Долнени

ОПШТИНА ДОЛНЕНИ					
ВОЗИЛА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД ВО ОПШТИНАТА					
Назив на возило	Модел	Тип	Година на производство	Капацитет (м ³)	Вкупен број вакви возила
Mitsubishi	Fuso	камион	2020	7	1
Mercedes	Actros	камион	1998	10	1
MST		багер ровокопач	2021	0	1

4. Акциски план за 2024-2025

ОПШТИНА ДОЛНЕНИ									
Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.1		Подобрено собирање и транспортирање на отпадот преку планирање							
Акција 1.1.1		Мапирање на пречки за пристап на услугата собирање на комунален отпад до сите корисници во општината, вклучувајќи ги и ранливите групи							
Координација со:		ЈКП Долнени, донатори							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.1.1.1	Изработка на евиденција на корисници кои не добиваат услуга	1 месец	1/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/	2400 семејства ја добиваат услугата	Зголемен број на корисници кои добиваат услуга за 10% Мапирана најмалку една пречка која го отежнува пристапот до услугата на лица од ранливи групи
1.1.1.2	Анализа на маршрута и распоред на собирање на отпадот	2 месеци	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/		
1.1.1.3	Анализа на број на технички средства и човечки ресурси за давање на услугата	3 месеци	3/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	100.000,00 ден	Буџет на Општина Долнени, Буџет на ЈКП Долнени и донатор	/		
1.1.1.4	Обезбедување на технички средства и човечки ресурси за давање на услугата	12 месеци	1/2024 - 4/2024	ЈКП Долнени	2.000.000,00 ден	Буџет на Општина Долнени, Буџет на ЈКП Долнени и донатор	Техничка поддршка и координација за јавни набавки		

Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.2		Зголемен број на возен парк и број на канти и контејнери							
Акција 1.2.1		Идентификување на извори на финансирање и ефективно финансиско планирање							
Координација со:		САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.2.1.1	Формирање работна група од ЛЕР и финансии	1 месец	1/2024	Одделение ЛЕР (животна средина) и Одделение Финансии	/	/	/	Не постои редовно следење на извори на финансирање	Изворите на финансирање редовно се следат и се подготвуваат полугодишни извешати
1.2.1.2	Следење на актуелни или идни повици за финансирање	24 месеци	1/2024 - 4/2025	Работна група	/	/	Техничка поддршка - САЛАР		
1.2.1.3	Полугодишен извештај за извори за финансирање и финансиско планирање	24 месеци	1/2024 - 4/2025	Работна група	/	/	Техничка поддршка - САЛАР		
Приоритет 1		Обезбедување услуги (собирање и транспорт на отпад) на што е можно повеќе корисници							
Цел 1.2		Подобрено собирање и транспортирање преку планирање							
Акција 1.2.2		Набавка на возила и канти/контејнери							
Координација со:		ЈКП Долнени, МЖСПП							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
1.2.2.1	Утврдување на потреба од возила, канти и контејнери	1 месец	1/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/	Нема доволен број на контејнери, канти и возила	Набавени дополнителен број на контејнери, канти и возила
1.2.2.2	Набавка на возила, канти и контејнери	4 месеци	2/2024 - 3/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	Согласно договорот за јавна набавка	МЖСПП/ЕБОР	/		
1.2.2.3	Поставување на новонабавените канти/контејнери	2 месеци	3/2024	ЈКП Долнени	15.000,00 ден	Буџет на Општина Долнени, Буџет на ЈКП Долнени	/		

Приоритет 2		Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад							
Цел 2.1		Идентификувани количини на посебни текови што се создаваат во општината							
Акција 2.1.1 и 2.1.2		Подготовка на листа за посебни текови на отпад и анализа за утврдување на специфични текови на отпад што се создаваат на територијата на општината							
Координација со:		ЈКП Долнени и САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
2.1.1.1	Изработка на евиденција на видови на отпад	3 месеци	1/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка - САЛАР	Нема ажурирана листа и сеопфатна анализа за посебни текови на отпад	Изработена е листа за посебни текови на отпад која редовно се ажурира Подготвена анализа на специфични текови на отпад и начин на постапување
2.1.1.2	Анализа на количини на отпад за селекција	3 месеци	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка - САЛАР		
2.1.1.3	Изработен извештај и листа за посебни текови на отпад	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	50.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка - САЛАР		

Приоритет 2		Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад							
Цел 2.2		Создавање на пресретлива/поволна средина за селекција на отпадот							
Акција 2.2.1, 2.2.2 и 2.2.4		Анализа на пазарот на материјали за рециклирање и трошоци за селекција на отпадот и подигнување на јавна свест							
Координација со:		ЈКП Долнени, САЛАР							
Активност	Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)	
2.2.1.1	Ангажман на експерт за спроведување на анализата	3 месеци	1/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со претставници на засегнатите страни и САЛАР	Подготвена анализа на пазарот на материјали	
2.2.1.2	Спроведување на сеопфатна анализа на пазарот според однапред утврдена методологија	2 месеца	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со претставници на засегнатите страни и САЛАР	Дефинирана најмалку една можност/ придобивка која специфично се однесува на жените при селекција и рециклирање на отпад	
2.2.1.3	Изработка на извештај за можности за селекција и рециклирање на отпад и трошоци / придобивки	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	150.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Координација со претставници на засегнатите страни и САЛАР	Не постои сеопфатна анализа	
2.2.1.4	Спроведување на кампања за подигнување на свеста за придобивките од селекција на отпад	18 месеци	3/2024 - 4/2025	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	200.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Техничка поддршка - САЛАР	Ниско ниво на информираност на населението за придобивките од селекцијата на отпад Подигнување на степенот на информираност кај населението за придобивките од селекција на отпад Спроведена најмалку една активност специфично наменета за подигнување на степенот на информираност на ранливите групи	

Приоритет 2		Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад							
Цел 2.3		Обезбедување капацитети и опрема за селекција на отпад							
Акција 2.3.2 и 2.3.5		Идентификување локации за капацитети за селекција за отпад и обезбедување на купувачи на отпад							
Координација со:		ЈКП Долнени, САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
2.3.2.1	Идентификување на локација за одлагање на селектираниот отпад	6 месеци	1/2024 - 2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	200.000,00 ден	општински буџет	техничка поддршка за развој на урбанистички планови	Нема идентификувани локации за одлагање на селектиран отпад	Идентификувани локации за одлагање на селектиран отпад
2.3.2.2	Контактирање со заинтересирани страни за откуп на селектиран отпад	6 месеци	1/2025 - 2/2025	ЈКП Долнени	/	/	Техничка поддршка - САЛАР		Идентификувани потенцијални купувачи на отпад
Приоритет 2		Воведување на систем за селекција на отпад и собирање на посебни текови на отпад							
Цел 2.3		Обезбедување капацитети и опрема за селекција на отпад							
Акција 2.3.7		Набавка на контејнери, канти и возила за собирање на отпад							
Координација со:		ЈКП Долнени, донатори							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
2.3.7.1	Обезбедување на технички средства за собирање на селектиран отпад (канти, контејнери)	6 месеци	3/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	300.000,00 ден	општински буџет и донатор	Експертска поддршка	Нема доволна опрема за селекција отпад	Набавена дополнителна опрема за селекција на отпад
2.3.7.2	Поставување на опремата на соодветни локации	3 месеци	4/2024	ЈКП Долнени	15.000,00 ден	општински буџет	/		

Приоритет 3		Намалување на количините за органски отпад кои завршуваат на депонија							
Цел 3.1		Создавање пресретлива средина за селекција на органски отпад							
Акција 3.1.1 и 3.1.2		Анализа на количини и модели на органски отпад, исплатливост и придобивки за селекција и третман на органски отпад							
Координација со:		ЈКП Долнени, САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
3.1.1.1	Ангажман на експерт за изработка на анализата	1 месец	1/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Експертска поддршка - САЛАР	Не постои анализа на количини и модели на органски отпад	Подготвена анализа со препораки за исплатливост и придобивки од селекција на органски отпад Дефинирана најмалку една можност/ придобивка која специфично се однесува на жените при селекција и третман на органски отпад
3.1.1.2	Спроведување на анализа за количини и модели на органски отпад	2 месеци	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Експертска поддршка - САЛАР		
3.1.1.3	Подготовка на извештај за количини и модели на органски отпад со препораки за исплатливост и придобивки од селекцијата	1 месец	2/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	150.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Експертска поддршка - САЛАР		

Приоритет 3		Намалување на количините за органски отпад кои завршуваат на депонија							
Цел 3.1		Создавање пресретлива средина за селекција на органски отпад							
Акција 3.1.4		Подигнување на јавна свест за селекција и третман на органски отпад							
Координација со:		САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
3.1.4.1	Подигнување на јавната свест и мотивирање на населението за селекција на органски отпад	18 месеци	3/2024 - 4/2025	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	200.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Техничка поддршка - САЛАР	Ниско ниво на информираност на населението за селекција и третман на органски отпад	Подигнување на степенот на информираност кај населението за придобивките од селекција и третман на органски отпад Спроведена најмалку една активност специфично наменета за подигнување на степенот на информираност на ранливите групи

Приоритет 3		Намалување на количините за органски отпад кои завршуваат на депонија							
Цел 3.3		Воведување систем за селекција, собирање и транспортирање на органски отпад							
Акција 3.1.3		Мобилизирање на поддршка за воведување на селекција на органски отпад							
Координација со:		ЈКП Долнени, донатори, САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
3.1.1.1	Идентификување и обезбедување на преработувачи на органски отпад	2 месеци	2/2025	ЈКП Долнени	/	/	Техничка поддршка - САЛАР	Недостига поддршка за воведување на селекција на органски отпад	Идентификувани обезбедувачи за преработка на органски отпад
3.1.1.2	Обезбедување на технички средства и човечки ресурси за собирање на органскиот отпад	12 месеци	1/2024 - 4/2024	ЈКП Долнени	1.500.000,00 ден	Буџет на Општина Долнени, Буџет на ЈКП Долнени	Техничка поддршка и координација за јавни набавки		
Приоритет 5		Затворање и санација на ѓубришта							
Цел 5.1		Изработени се општински планови за затворање и санација							
Акција 5.1.1		Мапирање на општински ѓубришта							
Координација со:		ЈКП Долнени, САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
5.1.1.1	Собирање на податоци/мапирање на општински ѓубришта	1 месец	3/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/	Општинските ѓубришта не се ажурирани	Општинските ѓубришта редовно се ажурираат
5.1.1.2	Извештај за лоцирани општински ѓубришта	1 месец	4/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/		
5.1.1.3	Изработка на регионална база на мапирани ѓубришта	6 месеци	1/2025 - 2/2025	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	150.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сидра/САЛАР	Техничка поддршка - САЛАР	Не постои регионална база на податоци	Креирана е регионална база на податоци за ѓубришта

Приоритет 5		Затворање и санација на ѓубришта							
Цел 5.1		Изработени се општински планови за затворање и санација							
Акција 5.1.2 и 5.1.3		Изработка на приоритетна листа на ѓубришта и проценка на трошоците за активности (вклучување на активностите во општинските буџети)							
Координација со:		ЈКП Долнени, САЛАР							
Активност	Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)	
5.1.2.1	Изработка на приоритетна листа на ѓубришта	2 месеци	4/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/	Не е изработена приоритетна листа на ѓубришта и проценка на трошоците за санација и затворање	Изработена е приоритетна листа на ѓубришта и направена е проценка на трошоците за санација и затворање
5.1.2.2	Идентификување потребни средства за санација и затворање на депониите	1 месец	4/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	Техничка поддршка од САЛАР		
5.1.2.3	Вклучување на идентификуваните средства во општинскиот Буџет	1 месец	4/2024	Одделение за животна средина и ЈКП Долнени	/	/	/		

Приоритет 6		Обезбедување приход кој целосно ќе ги покрие трошоците за управување со отпад							
Цел 6.1		Спроведена е анализа за пропустите во надоместоците за отпад							
Акција 6.1.1, 6.1.2 и 6.1.3		Идентификување на јазот помеѓу приходите и расходите на активностите за управување со отпад и утврдување на стапка на наплата на надоместок за отпад							
Координација со:		ЈКП Долнени, САЛАР							
Активност		Времетраење	Временска рамка (квартално или полугодишно)	Одговорни за спроведување (сектор, одделение)	Индикативен буџет (на ниво на активност, освен во исклучителни ситуации)	Извор на финансирање (централен буџет, општина, донатор)	Потребна поддршка (техничка, посебна експертиза, обука, менторство, модалитети за соработка/ координација)	Почетна состојба (на ниво на акција)	Цел/индикатор (на ниво на акција)
6.1.1.1	Ангажирање на експерт за спроведување на анализата	3 месеци	1/2024	ЈКП Долнени	/	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР	Не постои анализа за јазот помеѓу приходите и расходите Постои потреба за корекција на стапката на наплата	Подготвен извештај со препораки за надминување на јазот помеѓу приходите и расходите Утврдена е стапка на наплата на надоместокот за отпад Утврден е оптимален износ на надоместокот за отпад
6.1.1.2	Спроведување на сеопфатна анализа на приходите/ расходите за управување со отпад	3 месеци	2/2024	ЈКП Долнени	200.000,00 ден	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		
6.1.1.3	Изработка на извештај за пропустите во надоместоците за отпад со препорака за стапка на наплата и оптимален износ на надоместокот за отпад	1 месец	2/2024	ЈКП Долнени	Вклучено во претходната ставка	Донаторска поддршка - Сида/САЛАР	Експертска поддршка од САЛАР		
6.1.1.4	Усвојување на препораките и нивно спроведување од страна на ЈКП Долнени	12 месеци	1/2025 - 4/2025	ЈКП Долнени	/	/	Техничка поддршка - САЛАР		

5 Следење на реализација на ЛАП и известување

Следењето, верификацијата на податоците и известувањето на овој ЛАП за одржливо управување со отпад ќе играат клучна улога во неговото ефикасно спроведување. Методите кои ќе бидат применети за следење на неговата реализација ќе имаат цел да го осигураат напредокот кон постигнување на целните индикатори за секоја од акциите на овој ЛАП.

За непрекинато следење на ЛАП е предвидено општинската работната група за управување со отпад да се среќава по потреба, но најмалку еднаш месечно. На таа средба ќе се координираат активностите и дискутира напредокот во реализацијата со осврт на сработеното и воочените потешкотии. За утврдување на степенот на реализација, ажурирање на активностите и анализа на сработеното, предвидена е евалуација на ЛАП кон крајот на првата година (2024). Ова ќе гарантира дека ЛАП ќе остане динамичен плански документ кој одговара на новоидентификуваните потреби и предизвици. Искуството стекнато во процесот како и научените лекции ќе бидат од непроценлива важност при изработката на новиот Регионален план за управување со отпад 2026-2031.

Континуираното известување и комуникација со сите актери вклучени во реализацијата на планот ќе овозможи навремени прилагодувања, на тој начин зголемувајќи ја приспособливоста и ефективноста на ЛАП. Модалитети на меѓуопштинска соработка се веќе вклучени

во планот што ќе овозможи споделување на добрите практики и научените лекции со другите општини во регионот. Два ротирачки члена на управниот одбор на проектот „Одржливо управување со отпад на локално ниво“ доаѓаат од општините во пелагонискиот и југозападниот регион што ќе овозможи блиска комуникација со донаторската задница и засилена поддршка за реализација на активностите од планот.

Користењето на различни алатки како што се истражувања и теренски активности, заедно со верификацијата на податоците од општинската евиденција, извештаите и повратните информации од засегнатите страни и граѓаните, ќе ја гарантира веродостојноста на процесот на следење.

Посветеноста на општината кон континуирано следење и известување на овој ЛАП не само што ќе го зајакне неговиот кредибилитет, туку и ќе воспостави основа за донесување одлуки базирани на докази, промовирајќи го одржливото управување со отпадот во нашата општина.

Табелата подолу ги опишува очекуваните еколошки, социјални и економски влијанија на Локалниот акциски план (ЛАП), истовремено осигурувајќи дека неговата имплементација останува усогласена со принципите на одржливост, избегнувајќи негативни последици врз животната средина и социо-економските можности на жителите во општината.

Бр.	Прашања	Да	Не	Забелешка
1	Дали ЛАП ќе има негативно влијание врз животната средина? Дали ова влијание е големо, без преседан и неповратно? Објаснете накратко		не	ЛАП ќе има позитивно влијание врз животната средина.
2	Дали влијанието оди вон рамките на планот? Дали реализацијата на планот оди вон рамките на планирањето? Објаснете накратко		не	Реализацијата на планот не излегува од рамките на планирањето и не предизвикува негативни влијанија врз засегнатите институции.
3	Дали планот вклучува промени или деградација на природните живеалишта? Објаснете накратко		не	Планот не предизвикува промени или деградација на природните живеалишта, туку со негова реализација и чистата животна средина ќе бидат подобрени природите живеалишта.
4	Дали планот ќе го влоши квалитетот на водата во општината?		не	Квалитетот на водата кој сега е нарушен со одлагање на смет на несоодветни места и диви депонии, со реализација на планот ќе биде подобрен.
5	Дали планот ќе го влоши квалитетот на почвата во општината?		не	Квалитетот на почвата со одстранување на сметот ќе се подобри.
6	Дали ЛАП има негативно социјално влијание? Дали ова влијание е големо, без преседан и неповратно? Објаснете накратко		не	ЛАП нема да предизвика негативно социјално влијание.
7	Дали планот има влијание врз материјални и/или културни ресурси кои што се значајни за локалната заедница? Објаснете накратко		не	ЛАП ќе има позитивно влијание врз материјални и културни ресурси значајни за локалната заедница затоа што ќе придонесе за нивна заштита од загадување со отпад.
8	Доколку постојат повеќе етнички заедници во вашата општина, дали реализација на планот ќе има негативно влијание врз квалитетот на живот на некои од нив? Објаснете накратко		не	Во општина Долнени живеат четири етнички заедници, Македонци, Албанци, Турци и Бошњаци и реализацијата на планот нема да предизвика негативно влијание врз квалитетот на животот на ниедна од нив.
9	Дали планот ги зема предвид жените и младите девојки како посебна група граѓани и дали ќе има влијание врз квалитетот на нивниот живот? Објаснете накратко	да		ЛАП ги зема предвид жените и младите девојки на начин што предвидува специфични активности за подобрување на квалитетот на услугите наменети за овие групи граѓани.
10	Дали планот ги зема предвид ранливите групи граѓани и дали ќе има влијание врз квалитетот на нивниот живот? Објаснете накратко	да		ЛАП ги зема предвид ранливите групи на начин што предвидува специфични активности за подобрување на квалитетот на услугите наменети за овие групи граѓани.
11	Дали планот вклучува губење на имот или средства за живот на жителите во општината? Објаснете накратко		не	ЛАП не вклучува губење на имот и средства за живот на жителите од општината.
12	Дали планот ќе има негативно влијание врз економските можности и пристапот до пазарот на труд на жителите на општината? Објаснете накратко		не	ЛАП нема негативно влијание врз економските можности, напротив ќе има позитивно влијание особено на засегнатите страни во Лап од аспект на управувањето со отпадот.

6 Вклученост на засегнатите страни и комуникациска стратегија

Во мисијата да го подобриме управувањето со отпадот и да придонесеме кон поздрава животна средина во нашата општина, нашиот комуникациски пристап ќе се стреми кон активно вклучување на граѓаните и засегнатите страни, позиционирајќи ги како клучни актери во процесот на трансформација кон одржливи практики. Преку ефективна комуникација, ќе настојваме да негуваме заеднички идентитет на еколошки свесна општина, користејќи ги дигиталните комуникациски канали и другите средства за информирање кои ни стојат на располагање.

Нашата намера е активно да ги вклучиме граѓаните и засегнатите страни во заедничките напори на општината да ги имплементира активностите од ЛАП. Остварувањето на целите од планот бара поголема свесност, промени во односот на населението кон отпадот и трансформативни промени во начинот на кој комуналните претпријатија се справуваат со отпадот. Колективна посветеност кон одржливи практики за управување со отпад кај секој граѓанин во нашата заедница ќе се постигне преку програмата за кревање на јавната свест, едукативните програми и таргетираните кампањи за поддршка на одредени активности од ЛАП и програмите за јакнење на капацитетите на општините и комуналните претпријатија.

Активното вклучување на засегнатите страни во сферата на отпадот (кои што беа идентификувани на почетокот на процесот за изработка на ЛАП) ќе биде најважниот аспект на нашата комуникациска стратегија. Во нашите напори за почиста и поодржлива општина, ние ќе настојваме да ги вклучиме сите членови на заедницата, вклучувајќи ги бизнисите, невладините организации, медиумите, неформалниот сектор, како и јавните институции. ЛАП, неговото спроведување и сите негови промени ќе бидат отворено комуницирани и коментарите ќе бидат земени предвид. Комуникациските канали ги вклучуваат социјалните мрежи, веб страницата на општината, емаил, радио, телевизија и директна комуникација со општинската администрација. Нашиот пристап за вклучување на засегнатите страни ќе биде воден од принципите на отворена комуникација, инклузивност и заедничко одлучување.

Преку негувањето силни врски со засегнатите страни, имаме за цел да изградиме мрежа за поддршка која активно ќе придонесува кон исполнување на целите и приоритетите од акцискиот план за управување со отпад. Со заеднички напори, ќе настојваме да ја искористиме колективната мудрост и различните перспективи, на тој начин осигурувајќи дека нашите постапки се целосно усогласени со потребите и желбите на целата заедница. Реализацијата на планот зависи од сите нас.

Изјава за транспарентност

Почитувајќи ги принципите на одговорно владеење, Општина Долнени ја препознава важноста на справување со ризиците од корупција за време на имплементацијата на овој акциски план. Тргувајќи од тоа, ние сме целосно посветени на спроведување соодветни антикорупциски мерки за да обезбедиме транспарентност и правичност во нашите активности за управување со отпад.

Оваа заложба е во согласност со нашата цел да промовираме одговорни практики, да ги заштитиме ресурсите, како и да промовираме пристап кој целосно ги заштитува интересите на заедницата при реализацијата на активностите од овој ЛАП за управување со отпад.

При реализацијата на овој акциски план, нашата цел е да бидеме постојано будни, да ги препознаеме појавите на нетранспарентни практики, и на тој начин да создадеме средина која дава приоритет на интегритетот и одговорното управување со отпадот на локално ниво.

SALAR International

A part of the Swedish Association
of Local Authorities and Regions

Република Северна Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor

Република Северна Македонија
Министерство за локална самоуправа

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Vetëqeverisjes Lokale

